

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาคติวิญญานความเป็นครูเพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาคติวิญญานความเป็นครูของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคติวิญญานความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ 3) เพื่อเสนอกลยุทธ์การ พัฒนาคติวิญญานความเป็นครู เพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนสุนันทา ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาคติวิญญานความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคติวิญญานความเป็นครูวิชาชีพของ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตอนที่ 3 ผลการเสนอกลยุทธ์การพัฒนาคติวิญญานความเป็นครู เพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพของ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การนำเสนอผลการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในแต่ละตอนดังกล่าวข้างต้นมี รายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาคติวิญญานความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 เพศหญิง	36	20.75
1.2 เพศชาย	139	79.25
รวม	175	100.00
2. โปรแกรมวิชา		
2.1 คณิตศาสตร์	27	15.42
2.2 ภาษาไทย	26	14.85
2.3 ภาษาอังกฤษ	30	17.16
2.4 วิทยาศาสตร์ทั่วไป	28	16.00
2.5 การศึกษาปฐมวัย	28	16.00
2.6 สังคมศึกษา	36	20.57
รวม	175	100.00

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
3. สังกัดโรงเรียนที่เคยฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
3.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	30	13.88
3.2 สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร	54	25.00
3.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	128	57.40
3.4 อื่นๆ	8	3.72
รวม	216	100.00

จากตาราง 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับจิตวิญญาณความป็นครู พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 75.25 โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา ร้อยละ 20.57 และฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 57.40

1.2 จิตวิญญาณความป็นครู

ตาราง 2 จิตวิญญาณความป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน

จิตวิญญาณความป็นครู	สถานภาพป็นจริง		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	
ด้านความศรัทธาในตนเองและวิชาชีพรู	4.33	0.74	มาก
ด้านความเชื่อมั่นในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน	4.29	0.64	มาก
ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	4.17	0.56	มาก
ด้านเป็นกัลยาณมิตรในวิถีแห่งความป็นครู	4.29	0.52	มาก
ด้านปฏิบัติตนและงานในหน้าที่ครู	4.21	0.54	มาก
ด้านความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์	3.98	0.73	มาก
รวม	4.21	0.50	มาก

จากตาราง 2 นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตวิญญาณความป็นครูของตนเอง โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจิตวิญญาณความป็นครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความศรัทธาในตนเองและวิชาชีพรู ($\bar{x}=4.33$, S.D.=0.74) ด้านความเชื่อมั่นในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ($\bar{x}=4.29$, S.D.=0.64) ด้านเป็นกัลยาณมิตรในวิถีแห่งความป็นครู ($\bar{x}=4.29$, S.D.=0.52) ส่วนที่มีจิตวิญญาณความป็นครูต่ำที่สุด คือด้านความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{x}=3.98$, S.D.=0.73)

ตาราง 3 จิตวิญญานความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านความศรัทธาในตนเองและ
วิชาชีพรู

ด้านความศรัทธาในตนเองและวิชาชีพรู	สถานภาพเป็นจริง		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	
1. แสดงออกว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพรูด้วยความชื่นชมและภูมิใจเสมอ	4.36	0.65	มาก
2. ยกย่องอาชีพรูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และมีความสำคัญต่อสังคม	4.62	0.55	มากที่สุด
3. มีความเชื่อมั่นในความรู้และความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติหน้าที่รูได้สำเร็จ	4.13	0.62	มาก
4. เมื่อมีผู้เข้าใจผิดเกี่ยวกับวงการวิชาชีพรูจะชี้แจงและทำความเข้าใจให้ถูกต้อง	4.32	0.62	มาก
5. สนับสนุนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพรู	4.18	0.75	มาก
6. มีความพยายามที่จะทำงานตามบทบาทหน้าที่ด้วยตนเองสุดความสามารถ	4.39	0.67	มาก
รวม	4.33	0.74	มาก

จากตาราง 3 จิตวิญญานความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านความศรัทธาในตนเองและวิชาชีพรู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.33$, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีความศรัทธาในตนเองและวิชาชีพรู อยู่ในระดับมากที่สุดมี 1 ข้อ คือ ยกย่องอาชีพรูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และมีความสำคัญต่อสังคม ($\bar{x}=4.62$, S.D.=0.55) ส่วนข้ออื่นมีข้อที่มีความศรัทธาในตนเองและวิชาชีพรู อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีความพยายามที่จะทำงานตามบทบาทหน้าที่ด้วยตนเองสุดความสามารถ ($\bar{x}=4.39$, S.D.=0.67) แสดงออกว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพรูด้วยความชื่นชม และภูมิใจเสมอ ($\bar{x}=4.36$, S.D.=0.65) และเมื่อมีผู้เข้าใจผิดเกี่ยวกับวงการวิชาชีพรูจะชี้แจงและทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ($\bar{x}=4.32$, S.D.=0.62)

ตาราง 4 จิตวิญญานความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านความเชื่อมั่นในการพัฒนา
ศักยภาพของผู้เรียน

ด้านความเชื่อมั่นในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน	สถานภาพเป็นจริง		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	
7. เชื่อว่าผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณค่าอยู่ในตนเองที่สามารถพัฒนาศักยภาพได้	4.48	0.59	มาก
8. จัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติผู้เรียน	4.16	0.67	มาก
9. พัฒนาโดยเห็นว่าผู้เรียนเป็นผู้มีความสามารถเรียนรู้ได้ดีใน	4.18	0.69	มาก

การประยุกต์ใช้และต่อยอดความรู้			
10. เชื่อว่าคุณลักษณะที่ดีงามสามารถจัดการให้เกิดขึ้นในผู้เรียนโดยให้คุณและชีวิตตนเองได้	4.25	0.68	มาก
11. เน้นวิธีการพัฒนาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม	4.38	0.26	มาก
รวม	4.29	0.64	มาก

จากตาราง 4 จิตวิญญานความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านความเชื่อมั่นในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.29$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความเชื่อมั่นในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ เชื่อว่าผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณค่าอยู่ในตนเองที่สามารถพัฒนาศักยภาพได้ ($\bar{x}=4.48$, S.D.=0.59) เน้นวิธีการพัฒนาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม ($\bar{x}=4.38$, S.D.=0.26) และเชื่อว่าคุณลักษณะที่ดีงามสามารถจัดการให้เกิดขึ้นในผู้เรียนโดยให้คุณและชีวิตตนเองได้ ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.68)

ตาราง 5 จิตวิญญานความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	สถานภาพเป็นจริง		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	
12. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.13	0.66	มาก
13. แสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย	4.09	0.69	มาก
14. มีความเป็นตัวเอกล้ำเสนอวิธีการและแนวทางการทำงานใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์	4.14	0.75	มาก
15. นำความรู้จากการเรียนรู้ไปปรับปรุง และพัฒนางานในหน้าที่ของตน	4.24	0.66	มาก
16. มีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบในการเรียนรู้	4.22	0.68	มาก
17. เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะทางการเรียนรู้	4.19	0.72	มาก
รวม	4.17	0.64	มาก

จากตาราง 5 จิตวิญญานความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.17$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ได้แก่ นำความรู้จากการเรียนรู้ไปปรับปรุง และพัฒนางานในหน้าที่ของตน ($\bar{x}=4.24$, S.D.=0.66) มีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบในการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.22$, S.D.=0.68) และเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะทางการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.19$, S.D.=0.72)

ตาราง 6 จิตวิญญาณความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านเป็นกัลยาณมิตรในวิถีแห่ง
ความเป็นครู

ด้านเป็นกัลยาณมิตรในวิถีแห่งความเป็นครู	สถานภาพเป็นจริง		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	
18. ให้ความดูแล รักและเมตตาต่อศิษย์อย่างเท่าเทียมกัน	4.48	0.59	มาก
19. อดทนต่อความผิด แล้วสร้างความอบอุ่นไว้วางใจในการให้คำปรึกษาแก่ศิษย์	4.27	0.63	มาก
20. ใช้คำพูดเสริมแรงให้กำลังใจ ชื่นชมเมื่อทำงานเสร็จ	4.38	0.67	มาก
21. ให้อิสระในการเรียนรู้สร้างสรรค์ผลงานในระดับกลุ่มโดยผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญได้รับการยอมรับคุณค่าของตนเอง	4.19	0.67	มาก
22. จัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสุข	4.22	0.66	มาก
รวม	4.29	0.52	มาก

จากตาราง 6 จิตวิญญาณความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านเป็นกัลยาณมิตรในวิถีแห่งความเป็นครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.29$, S.D.=0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อเป็นกัลยาณมิตรในวิถีแห่งความเป็นครูอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ให้ความดูแล รักและเมตตาต่อศิษย์อย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{x}=4.48$, S.D.=0.59) ใช้คำพูดเสริมแรงให้กำลังใจ ชื่นชมเมื่อทำงานเสร็จ ($\bar{x}=4.38$, S.D.=0.67) และอดทนต่อความผิด แล้วสร้างความอบอุ่นไว้วางใจในการให้คำปรึกษาแก่ศิษย์ ($\bar{x}=4.27$, S.D.=0.63)

ตาราง 7 จิตวิญญาณความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านปฏิบัติตนและงานใน
หน้าที่ครู

ด้านปฏิบัติตนและงานในหน้าที่ครู	สถานภาพเป็นจริง		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	
23. ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์	4.22	0.66	มาก
24. มีคุณธรรม และจริยธรรมในการปฏิบัติงานหน้าที่ครู	4.34	0.62	มาก
25. ปฏิบัติตามปรัชญา และแผนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม	4.26	0.69	มาก
26. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ได้บรรลุวัตถุประสงค์	4.11	0.71	มาก
27. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้	4.17	0.68	มาก
28. นำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนไปใช้บริหารจัดการชั้นเรียน	4.07	0.75	มาก
29. ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.28	0.70	มาก
รวม	4.21	0.54	มาก

จากตาราง 7 จิตวิญญานความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านปฏิบัติตนและงานในหน้าที่ครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปฏิบัติตนและงานในหน้าที่ครูอยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ มีคุณธรรม และจริยธรรมในการปฏิบัติงานหน้าที่ครู ($\bar{x}=4.34$, S.D.=0.62) ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ($\bar{x}=4.28$, S.D.=0.70) ปฏิบัติตามปรัชญา และแผนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ($\bar{x}=4.26$, S.D.=0.69) และปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ ($\bar{x}=4.22$, S.D.=0.66)

ตาราง 8 จิตวิญญานความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์

ด้านความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์	สถานภาพเป็นจริง		ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	
30. ให้ความร่วมมือกับเพื่อนครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.25	0.70	มาก
31. ร่วมจัดทำโครงการพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน	4.07	0.78	มาก
32. ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	3.92	0.90	มาก
33. จัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนให้เข้ามาใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และนันทนาการ	3.86	0.89	มาก
34. ร่วมมือกับชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชน	3.79	1.00	มาก
รวม	3.98	0.73	มาก

จากตาราง 8 จิตวิญญานความเป็นครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.98$, S.D.=0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ให้ความร่วมมือกับเพื่อนครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.70) ร่วมจัดทำโครงการพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน ($\bar{x}=4.07$, S.D.=0.78) ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ($\bar{x}=3.92$, S.D.=0.90)

1.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิญญานความเป็นครู

1.3.1 การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมการมีจิตวิญญานความเป็นครูของนักศึกษาครู

- 1) ควรให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ภายใต้การสอนและทำให้นักศึกษามีจิตวิญญานและความเป็นครูที่ดี
- 2) การพบผู้เรียนที่หลากหลายทางสังคม เศรษฐกิจ และสติปัญญาทำให้เข้าใจสภาพของผู้เรียนและสามารถจัดการได้เหมาะสม

3) จัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ส่งเสริมการผลิตสื่อการสอนรวมไปถึงการสอนการแก้ปัญหาเพื่อดูแลเด็กในรูปแบบต่างๆ

4) ควรปลูกฝังสังคมประชาธิปไตยให้กับนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้รู้จักเคารพในสิทธิหน้าที่ และเสรีภาพ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้นักศึกษาจะเคารพสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของนักเรียนเช่นกันเมื่อต้องเป็นครู

5) อยากให้ทุกวิชาที่เรียนอาจารย์ผู้สอนควรมีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการมีจิตวิญญาณความเป็นครูมากกว่าเดิม

6) คุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งปัจจุบันไม่ค่อยถูกสอนกันแล้วอยากให้นำกลับมาสอนอีก

7) ควรให้มีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้ฝึกทางสมองเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความอดทน และจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพไม่ใช่อาชีพครู

8) การเรียนรู้ของหลักสูตรมุ่งเน้นให้มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู ส่งเสริมให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ควรเน้นในวิชาที่ต้องใช้ปฏิบัติในสถานศึกษาให้มากขึ้น เช่น เขียนโครงการ บันทึกข้อความ รวมทั้งหัวข้อ กระบวนการในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ชัดเจน

9) การจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ดีมาก ทำให้มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ทันสถานการณ์ มีเนื้อหาที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์ได้มีการพัฒนายิ่งขึ้น

10) ส่งเสริมจิตอาสา สอนนักเรียนตามชุมชนชนบทที่ห่างไกลความเจริญ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเป็นครูได้

11) ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรม

1.3.2 การจัดกิจกรรมเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู

1) เป็นแนวทางในการหล่อหลอมความเป็นครู ให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูหลากหลายมากขึ้น

2) คิด วิเคราะห์ แยกแยะควรปลูกฝังให้นักศึกษาทุกคนมีก่อนที่จะไปปฏิบัติงานในโรงเรียน รวมถึงอยู่ในคุณภาพและจริยธรรมให้มากขึ้น

3) มีกิจกรรมส่งเสริมความเป็นครู เช่นกิจกรรมรับน้องควรเชิญรุ่นพี่มาแนะนำเกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู การเป็นครูที่ดีเป็นอย่างไร

4) ควรมีกิจกรรมการเข้าค่ายที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ธรรมชาติของเด็ก หรือกิจกรรมการฝึกอบรมส่งเสริมและขัดเกลาจิตใจให้มีความเป็นครูมืออาชีพ

5) ควรจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรมและบูรณาการหลายๆ ด้าน

6) มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และพัฒนาความเป็นครูที่ดี การปฏิบัติตนในสถานศึกษา

1.3.3 การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูส่งเสริมการมีจิตวิญญาณความเป็นครู

1) กิจกรรมมีความเหมาะสมและส่งเสริมการเตรียมความพร้อมที่จะเป็นครู

2) ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพมากขึ้น

3) การจัดประสบการณ์วิชาชีพเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากได้ทักษะการปฏิบัติจริง เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาในการสอนเป็นการเพิ่มทักษะทางวิชาชีพ เรียนรู้ที่จะปรับตัว และแก้ไขกระบวนการปฏิบัติในการฝึกสอนหรือการอยู่ร่วมกันในสังคม การทำงานจริง ฝึกความอดทน อดกลั้น ฝึกความมีเมตตา กรุณา หรือความรับผิดชอบที่มีต่อคำว่าครูมืออาชีพ

4) ให้นักเรียนได้แสดงออกถึงการทำกิจกรรม และสิ่งที่ได้จากกิจกรรม

5) จัดให้นักเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูมากๆ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผลการศึกษาได้จากการประมวลความรู้ความคิดเห็น จากการสัมภาษณ์ครูต้นแบบ ครูดีเด่นที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 8 คน ปรากฏดังนี้

2.1 การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครู

2.1.1 การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาชีพครู

แนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณครูในกลุ่มวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาที่จัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นและสอนแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

การที่นักศึกษาจะเรียนครูสิ่งแรกที่ต้องพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นครู ปลูกฝังความเป็นครูเข้าใจบทบาทหน้าที่ครูก่อนเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นจึงส่งเสริมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ครู เช่นวิชาความเป็นครูวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการชั้นเรียน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา การวัดและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จิตวิทยาสำหรับครู การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการนิเทศ และการเรียนรู้ตามขั้นตอนและกระบวนการตามหลักวิชาที่เรียนรู้เป็นสำคัญเพราะเมื่อนักศึกษารู้ว่ามีความสำคัญแล้วก็จะหาความรู้และพัฒนาตนเองตามหลักวิชาเพื่อเพิ่มเติมจนทำให้นักศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างยั่งยืน และพึงตระหนักให้มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) ประกอบด้วยการสร้างประสบการณ์สะท้อนการเรียนรู้ การสรุปองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ หรืออาจใช้ Case -Based Learning เพื่อให้ นักศึกษาได้ศึกษาแสดงการวิพากษ์ วิจาร์ณ ตระหนักในเรื่องที่ได้เรียนรู้ ทำให้เกิดจิตสำนึกถึงความรับผิดชอบและคำนึงถึงความถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การมีจิตวิญญาณความเป็นครูได้

นอกจากนั้นการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควรจัดให้มีเวลาเรียนและปฏิบัติจริงในโรงเรียนให้เหมาะสมจำนวนนักศึกษาที่เรียนกับอาจารย์ที่สอนควรมีอัตราส่วนที่เหมาะสมกัน ถ้ามีอาจารย์ 1 ท่านต่อนักศึกษากลุ่มใหญ่จะทำให้ไม่เกิดประสิทธิผลในการเรียนการสอน รวมทั้ง

ควรเชิญอาจารย์พิเศษในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงหรือในสถาบันที่มีชื่อเสียงมาสอนนักศึกษาในภาคปฏิบัติก่อนที่จะไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนต่างๆ

2.1.2 การจัดการเรียนการสอนในวิชาเอกแต่ละโปรแกรมวิชา

ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอาจารย์ผู้สอนจะต้องเข้าใจบทบาทความเป็นครู แล้วถ่ายทอดความรู้ หลักการ โดยควรให้นักศึกษามีความสามารถพื้นฐานคือ สอนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกกำหนดเป็นแบบแผนการเรียน ได้แก่ การจัดทำตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การแบ่งกลุ่มนักเรียน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งสถานศึกษาต้องจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อที่ใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และมีการวัดประเมินผลผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนช่วงเวลาการฝึกประสบการณ์จริงครูประจำวิชาต้องมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอน พร้อมทั้งติดตามการเรียนการสอนของนักศึกษาอย่างใกล้ชิดเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ และมีจิตวิญญาณความเป็นครูจากการชี้แนะ แนะนำ จากครูผู้สอนเพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงอย่างมืออาชีพ

การจัดการเรียนการสอนวิชาเอกควรมีลักษณะการจัดการเรียนการสอนโดยให้คณาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาเอก เพื่อให้มีการเรียนการรู้เนื้อหาสาระที่เข้มข้นอยู่ในสิ่งแวดล้อมบรรยากาศที่มีลักษณะและธรรมชาติเป็นพลวัตทำให้นักศึกษาครูเกิดการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของศาสตร์ในวิชาเอกนั้นได้อย่างรวดเร็ว สามารถปรับตัวให้เกิดจิตใฝ่รู้ ทำให้สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา มีจิตวิญญาณติดตามความก้าวหน้าของศาสตร์นั้นได้และเกิดความคิดสร้างสรรค์การสร้างแรงจูงใจและความภาคภูมิใจในวิชาชีพที่จะนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงอย่างมืออาชีพ นอกจากนั้นควรจัดแบบ Active Learning โดยเน้นให้นักศึกษาเรียนรู้และสร้างความรู้ผ่านการปฏิบัติ การใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือหรืออาจใช้แบบ Team Learning ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เน้นการยกตัวอย่างหรือให้ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับการสอนของนักศึกษาครูให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่นักศึกษาครูได้พบเห็น จากที่ทำงานจากนักเรียนที่สอนในเรื่องของปัญหาการเรียนของนักเรียน หรือจะเป็นเทคนิคในการสอนในแต่ละโรงเรียน เพราะแต่ละโรงเรียนนั้นจะมีบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการต่างๆ ผลผลิตและผลลัพธ์ที่ต่างกัน หากได้มีการแสดงความคิดเห็น และเปลี่ยนหรือร่วมแก้ปัญหา จากสถานการณ์ที่เคยพบเห็นอยู่แล้วในการสอนก็จะช่วยให้นักศึกษามีเทคนิคที่จะนำไปสอนได้ดี หรืออาจหลากหลายขึ้น

อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์มีประเด็นที่น่าสนใจว่ามีแนวทางการพัฒนาควรให้ความสำคัญกับวิชาภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีที่บังคับเป็นหลักและมีชั่วโมงเรียนให้นักศึกษาได้เรียนทุกชั้นปี เพราะประเทศไทยเข้าสู่ AEC แล้วนักศึกษาที่จะเป็นครูในอนาคตคนที่จะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีให้คล่องแคล่วถึงจะเป็นครูมืออาชีพได้ จำนวนนักศึกษาที่เรียนต่อครูผู้สอนต้องมีจำนวนอัตราส่วนที่เหมาะสมไม่มากจนเกินไป นักศึกษาจะได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ ต้องมีอาจารย์ที่มีความรู้และความสามารถมาถ่ายทอดวิชาความรู้ให้นักศึกษาอย่างเพียงพอควรเชิญอาจารย์พิเศษที่มีความรู้ความสามารถจากสถาบันที่มีชื่อเสียงมาสอนนักศึกษาเพิ่มเติมจากอาจารย์ประจำ รวมทั้งควรมีชั่วโมงเรียนที่ให้นักศึกษาได้ออกไปดูงานตาม

โรงเรียนต่างๆ ทุกภาคเรียน ได้เห็นและสัมผัสประสบการณ์จริงๆ ในห้องเรียนที่มีนักเรียนและได้ทดลองสอนอย่างน้อย 3-5 วัน

2.2 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.2.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน (นักศึกษาปีที่ 3 ปีที่ 4)

แนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่กำลังศึกษาอยู่โดยออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูเพียงบางช่วงเวลาของแต่ละภาคเรียน เช่น หนึ่งสัปดาห์ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพเฉพาะวันพุธและพฤหัสบดี ตลอดหนึ่งสัปดาห์โดยมีระยะเวลาติดต่อกันเท่าข้อกำหนดตามหลักสูตรตามหลักสูตรและมาตรฐานวิชาชีพ ได้แก่ เพื่อศึกษาบริบทสถานศึกษา การบริหารจัดการสถานศึกษา ศึกษาสังเกต และฝึกปฏิบัติหน้าที่ครู และทดลองสอน เป็นต้น ผู้คุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางของการพัฒนา ดังนี้

สถานศึกษาที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และคณะครุศาสตร์ต้องทำงานในลักษณะ Partnership Collaboration หรือหุ้นส่วนความร่วมมือ โดยตั้งจุดประสงค์ให้ชัดเจน เช่น สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นโดยอาชีพครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ ดังนั้นต้องกระทำแต่ความดีและความถูกต้อง มีเหตุมีผล ขยันหมั่นเพียร มีความอดทน ต้องเอื้อเฟื้อและเสียสละ มีความอดทนและรู้จักอดกลั้น สำรวมความประพฤติให้อยู่ในระเบียบแบบแผน ข้อสำคัญต้องซื่อสัตย์ และเมื่อนักศึกษาที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้รู้ถึงจุดประสงค์และควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้วิชาความรู้ที่เรียนมา ทดลองสอนเต็มรูปแบบตามหลักวิชาการ โดยมีอาจารย์จากมหาวิทยาลัยหรือครูจากสถานศึกษาร่วมกันประเมินจะให้นักศึกษามีความเชี่ยวชาญ และมีจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพได้ดี อย่างไรก็ตามเห็นว่าสถานศึกษาควรให้มีการปฐมนิเทศนักศึกษาโดยแนะนำให้รู้จักบุคลากร สถานที่ กฎ ระเบียบ ฯลฯ และมอบหมายงานที่นักศึกษาต้องปฏิบัติแนะนำนักศึกษาให้รู้จักบุคคล สถานที่ในท้องถิ่นตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่นตามสมควรแก่โอกาส จัดให้มีครูพี่เลี้ยงที่มีคุณภาพ และครูผู้ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับนักศึกษา ส่วนคณะครุศาสตร์ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู นอกจากนั้นควรพัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้เป็น Coach ประกอบกับนักศึกษาครู รวมถึงการจัดทำระบบแบบฝึกหัดและการให้คำปรึกษาการใช้ ICT พัฒนาครูและนักศึกษาครูผ่าน Web-Based Training สร้างต้นแบบนักศึกษาครูและครูผู้สอนโดยจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสร้างจิตสำนึกและจิตวิญญาณความเป็นครู

ในส่วนของครูพี่เลี้ยงควรมีประสบการณ์สอน และเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการเรียนการสอน การประพฤติตนทั้งการครองคน ครองตน ครองงานโดยมีหน้าที่สำคัญควบคู่กัน ซึ่งแนะนำการประพฤติตน การเรียนการสอน นำปัญหามาคุยเพื่อแก้ไขและพูดคุยกับอาจารย์นิเทศเพื่อพัฒนานักศึกษาให้พร้อมกับการเป็นครู สำหรับอาจารย์นิเทศคอยชี้แนะการเรียนการสอนของนักศึกษาโดยกำกับและติดตามสม่ำเสมอ อีกทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลกับครูพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนานักศึกษาให้พร้อมกับการเป็นครู ในเรื่องของจิตวิญญาณความเป็นครูนั้น การปลูกฝังจริยธรรมหรือคุณธรรมเป็นส่วนที่ช่วยให้ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครูโดยการสอดแทรก

คุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้ดูแลนักเรียน เห็นปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา
นักเรียน

2.2.2 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษา 1 ปี (นักศึกษาชั้นปีที่ 5)

แนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยมีเจตนารมณ์เพื่อฝึก
ประสบการณ์หน้าที่ครูเช่นเดียวกับครูประจำการเป็นระยะเวลา 1 ปี ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นและ
เสนอแนะทางการพัฒนา ดังนี้

สถานศึกษาที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรจัดปฐมนิเทศนักศึกษาที่ปฏิบัติการสอน
ในสถานศึกษาร่วมกับครูพี่เลี้ยงเพื่อมอบหมายงาน กำกับ ดูแล สนับสนุนให้นักศึกษาจัดทำแผนการจัดการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คัดเลือกครูพี่เลี้ยงที่มีความเข้าใจในบทบาทสำคัญของครูพี่เลี้ยงตามแนว
ทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ติดตามประเมินงานครูพี่เลี้ยงให้เป็นไปในช่วงเวลาที่เหมาะสม และคอยให้
การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับคณะครุศาสตร์ควรจัดให้มีการปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนไปปฏิบัติการสอนที่สถานศึกษา
เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำต่างๆ ที่เกี่ยวกับด้านการสอน และความประพฤติและนิเทศทั่วไปกับนักศึกษา
ให้คำแนะนำด้านการเรียนการสอน วิธีสอนต่างๆ แนะนำอุปกรณ์การสอนและคู่มือการสอน ประเมินผลการ
ปฏิบัติงานสอนในวิชาเฉพาะ เช่น ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ตามแบบฟอร์มคณะฯ มีการกำหนดปรึกษาหารือร่วมกับโรงเรียนในการพัฒนานักศึกษาทุกด้าน ร่วมสัมมนา
นักศึกษาครูตามระยะเวลาที่กำหนดในปฏิทิน สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียน มหาวิทยาลัย ครูพี่
เลี้ยง ตลอดจนนักศึกษา ทั้งนี้การส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีจิตวิญญาณความเป็นครูโดย
สถานศึกษาและคณะครุศาสตร์ร่วมกันเป็นอย่างดี เสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อมหาวิทยาลัยจะส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีจิตวิญญาณ
ความเป็นครู

อย่างไรก็ตามการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่จะส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูควรจะมีการ
คัดกรองและเลือกโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐาน ครูที่จะมาเป็นครูพี่เลี้ยงมีความรู้ ความสามารถ และ
รับผิดชอบ สามารถแนะนำนักศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ/ประสบการณ์และปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการ
เป็นครือมืออาชีพ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องสามารถจัดสรรแบ่งคาบสอนหรืองานในชั้นเรียนให้กับนักศึกษาได้อย่าง
เหมาะสมไม่น้อยหรือมากเกินไปจนไม่มีเวลาพัฒนา จนเกิดเป็นทัศนคติลบต่อวิชาชีพครู รวมทั้งควรใช้แนวทาง
Coaching และ Mentoring มาใช้ฝึกอบรมครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครู

2.3 การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จิตวิญญาณความเป็นครู

ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็น และเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำกิจกรรมพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูหน่วยงานภายนอก
ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตครู หน่วยงาน
ภายในคณะครุศาสตร์ และมหาวิทยาลัยได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายแผนงานและประกันคุณภาพ ฝ่ายกิจการ

นักศึกษา ฝ่ายบริหาร และฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ โดยหน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรร่วมมืออย่างเป็นระบบด้วยการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครูในนักศึกษาครูอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสรรค้ให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครูในนักศึกษาครู และหน่วยงานควรเน้นหนักส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมความเป็นครูเป็นหลักเพื่อให้นักศึกษาเกิดการตระหนักและจะเกิดการถ่ายทอดสู่รุ่นน้องโดยเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เมื่อนักศึกษาเข้าใจและเกิดจิตวิญญาณความเป็นครูแล้วจะสามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นการจัดกิจกรรมใดก็ตามจะต้องมีวัตถุประสงค์และกระบวนการที่สอดคล้องกันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้ กิจกรรมที่จัดได้แก่ กิจกรรมเสริมความรู้ ทฤษฎี กิจกรรมเสริมความรู้ปฏิบัติ กิจกรรมเสริมด้านการค้นคว้าและการวิจัยด้านบริการวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านจรรยาบรรณ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมต่างๆ ควรให้นักศึกษาทุกคนได้มีส่วนร่วมโดยมีการประเมินผลด้วย จะทำให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างจริงจัง โดยสาขาวิชาต้องสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในนักศึกษา อาจจัดในลักษณะโครงการหรือกิจกรรมเสริมสร้างความเป็นครู ส่วนฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ช่วงนักศึกษาฝึก Practicum 1 และ 2 อาจจัดกิจกรรมทบทวน แลกเปลี่ยนประเด็นที่ได้เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์มาเสนอพร้อมสร้างและยกระดับความเป็นครูให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ฝ่ายกิจการนักศึกษาต้องมียุทธศาสตร์/กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นครู รวมทั้งฝ่ายวิชาการต้องหากิจกรรมเพิ่มเติมนอกหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษาครูมีสมรรถนะ และทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต้องรู้และมีจิตวิญญาณความเป็นครู

ตอนที่ 3 ผลการเสนอกกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ได้มีการประมวลข้อมูลจากผลการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 มาประกอบการนำเสนอกลยุทธ์ พร้อมกับในขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์ประกอบการยกย่องนั้น ได้มีการวิเคราะห์ SWOT เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ และประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

3.1 ผลการวิเคราะห์ SWOT

จากการประมวลผลในประเด็นหลักๆ ของการวิเคราะห์ SWOT (เป็นคำย่อมาจาก Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) พบดังนี้

3.1.1 จุดแข็ง (Strengths)

- 1) มีวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างชื่อเสียงเกี่ยวกับความเป็นครูมาต่อเนื่องยาวนาน
- 2) ผู้ปกครองและนักศึกษามีความศรัทธาในคุณภาพการผลิตครูของคณะครุศาสตร์
- 3) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครู
- 4) อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนบัณฑิตครู
- 5) คณะครุศาสตร์มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจนในการปลูกฝังความเป็นครู
- 6) นักศึกษามีคุณสมบัติพร้อมที่จะเรียนครู โดนผ่านระบบคัดเลือกเข้าศึกษาจากบุคคลที่

ประสงค์เข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก

3.1.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

- 1) ขาดแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเฉพาะที่ชัดเจน
- 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ยังไม่เหมาะสมกับการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู
- 3) เครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูระหว่างสาขาวิชาในคณะไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นครูของนักศึกษาเท่าที่ควร
- 4) นักศึกษาขาดการให้ความร่วมมือในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของตนเอง
- 5) การให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างบุคลิกภาพด้านจิตสำนึกและความฉลาดทางจิตวิญญาณแก่นักศึกษายังมีน้อย
- 6) ขาดการทำวิจัยเพื่อประเมินและพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครู

3.1.3 โอกาส (Opportunities)

- 1) นโยบายการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2 มุ่งปฏิรูปครูยุคใหม่
- 2) กระทรวงศึกษาธิการเน้นการยกระดับคุณภาพครูในศตวรรษที่ 21
- 3) องค์กรวิชาชีพครูให้ความสำคัญในการผลิตครูให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครู
- 4) การแข่งขันการผลิตครูให้มีคุณภาพระหว่างสถาบันผลิตครู
- 5) หน่วยงานรัฐบาลและเอกชนมีการสนับสนุนเงินทุนอุดหนุนการวิจัยทางการศึกษา
- 6) รัฐบาลมีโครงการให้ทุนการศึกษานักเรียนครูเมื่อจบแล้วบรรจุเป็นครูโดยตรง

3.1.4 อุปสรรค (Threats)

- 1) งบประมาณสนับสนุนการทำกิจกรรมเสริมสร้างความเป็นครูไม่เพียงพอ
- 2) วิทยาการและวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
- 3) องค์กรวิชาชีพขาดการจัดกิจกรรมการกระตุ้นการสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูเชื่อมโยงทั้งในระดับสถาบันผลิตครูและครูประจำการวิชาชีพ
- 4) ขาดองค์กรวิชาชีพหลักในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูโดยตรง

3.2 ข้อมูลพื้นฐานของมหาวิทยาลัย และคณะครุศาสตร์ปี 2559

3.2.1 มหาวิทยาลัย

วิสัยทัศน์ (Vision)

มหาวิทยาลัยเป็นแม่แบบที่ดีของสังคม

พันธกิจ (Mission)

ผลิตบัณฑิตที่เน้นองค์ความรู้สู่ท้องถิ่น ฝึกหัดครู วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม

ภารกิจหลัก (Key result area)

- 1) ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพระดับแนวหน้า ตรงกับความต้องการของชุมชนและสังคมยุค เศรษฐกิจความรู้ อยู่ในสังคมอาเซียน และประชากรโลกอย่างมีความสุข
- 2) ผลิตและพัฒนาครูมืออาชีพที่สนองตอบการปฏิรูปการศึกษาและการฝึกหัดครูสู่อาเซียน

3) ให้บริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่ชุมชน สังคม และประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งเป็นการยกมาตรฐานชุมชนสังคมและผู้ประกอบการขนาดเล็ก และขนาดกลางให้เข้มแข็ง

4) อนุรักษ์ พัฒนาให้บริการ และเป็นศูนย์กลางบริการข้อมูลสารสนเทศทางด้านศิลปวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์สู่อาเซียน

5) วิจัย สร้างนวัตกรรม และองค์ความรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการพัฒนาภูมิปัญญาไทยสู่ประชาคมอาเซียนและสากล

ค่านิยมหลัก (Core Values)

- 1) ปัญญาและความคิดสร้างสรรค์
- 2) ความผาสุกและความรักดีในองค์กร
- 3) บูรณาการและความร่วมมือ
- 4) ความเป็นมืออาชีพ

อัตลักษณ์

เป็นนักปฏิบัติ ผนัด้วิชาการ เชี่ยวชาญการสื่อสาร ชำนาญการคิด มีจิตสาธารณะ

เอกลักษณ์

เน้นความเป็นวัง ปลูกฝังองค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

3.2.2 คณะครุศาสตร์

วิสัยทัศน์

สร้างและยกระดับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

พันธกิจ

ผลิตและพัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

ภารกิจหลัก

1) ผลิตบัณฑิตตามอัตลักษณ์ และพัฒนาครูมืออาชีพที่ตอบสนองการปฏิรูปการศึกษา และการฝึกหัดครูสู่อาเซียน

2) บริการด้านวิชาการคุณภาพตามความต้องการชุมชน

อัตลักษณ์

เป็นนักปฏิบัติ ผนัด้วิชาการ เชี่ยวชาญการสื่อสาร ชำนาญคิดจิตสาธารณะ

เอกลักษณ์

สืบสานความเป็นวัง ปลูกฝังความเป็นครู มุ่งเรียนรู้สู่สากล

3.2 กลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วิสัยทัศน์

องค์กรแม่แบบ คุณภาพการผลิตบัณฑิตครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างมืออาชีพ

พันธกิจ

ผลิตและพัฒนา นักศึกษาสู่การประกอบวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ตามบริบทและอัตลักษณ์ของสวนสุนันทา สังคมไทย ประชาคมอาเซียนสู่สากลบนพื้นฐานของการมีจิตวิญญาณความเป็นครูที่ยั่งยืน

วัฒนธรรมองค์กร

- มุ่งพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ
- ร่วมพลังศักยภาพความเป็นครูของคณาจารย์
- สร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อวิชาชีพครู
- เป็นแบบอย่างที่ดีของครูและมีจิตสำนึกสาธารณะ
- เชื่อมมั่นในหลักธรรมในการดำเนินชีวิต

กลยุทธ์หลักของการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู

- 1) พัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครู ในการเข้าถึงแก่นแท้ของการมีจิตวิญญาณในวิชาชีพ
- 2) สร้างสรรค์ออกแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกให้มีความเป็นเลิศในความเป็นครูและวิชาการ
- 3) ส่งเสริมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นแนวทางการสร้างความแข็งแกร่งในจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างสมบูรณ์และมีอัตลักษณ์
- 4) ปรับปรุงกลไกการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จิตวิญญาณความเป็นครูทั้งในและนอกสถาบันผลิตครู

กลยุทธ์รองและเป้าประสงค์ของการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูในการเข้าถึงแก่นแท้ของการมีจิตวิญญาณในวิชาชีพ

เป้าประสงค์	กลยุทธ์ของการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู
1. อาจารย์ผู้สอนมีจิตวิญญาณและมีสมรรถนะการสอนวิชาชีพครูให้นักศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครูสู่การปฏิบัติหน้าที่ครู 2. นักศึกษามีความรัก ศรัทธา เชื่อมมั่นที่ประกอบอาชีพครูด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู 3. เกิดนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูและเครือข่ายครูต้นแบบหรือครูดีเด่นในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูนักศึกษาครู	1. พัฒนาอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรม และสื่อการเรียนการสอนที่เสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู 2. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนผ่านการสร้างความรู้ให้นักศึกษาปฏิบัติในสถานการณ์จริงเกี่ยวกับการทำหน้าที่ครูอย่างมีความสุข 3. สร้างระบบเครือข่ายครูต้นแบบหรือครูดีเด่นในแต่ละสาขาวิชามาพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูและบูรณาการระหว่างสาขาวิชา 4. เร่งรัดการทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาและการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครู

กลยุทธ์หลักที่ 2 สร้างสรรค์ออกแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกให้มีความเป็นเลิศในความเป็นครู และวิชาการ

เป้าประสงค์	กลยุทธ์ของการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู
1. อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีจิตวิญญาณความเป็นครู และมีความลึกซึ้งในศาสตร์ของวิชาเอกที่จะประกอบวิชาชีพครูยุคใหม่ 2. นักศึกษาเป็นผู้มีความสามารถและรอบรู้ในวิชาเอก และพร้อมที่จะเป็นครูด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู 3. มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกที่สะท้อนให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีความเป็นเลิศในความเป็นครูและวิชาการ	1. พัฒนาสมรรถนะอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนวิชาเอกที่ส่งเสริมการมีจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครู 2. ปรับปรุงกลไกและการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีการบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์วิชาเอกและวิชาชีพครูที่ก่อให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครูแก่ผู้เรียนอย่างกลมกลืน 3. ส่งเสริมให้นักศึกษาได้สร้างสรรค์และนำเสนอผลงานวิชาเอกที่สะท้อนการมีจิตวิญญาณความเป็นครู 4. เสริมสร้างให้มีการจัดการความรู้ในองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศในความเป็นครูและวิชาการ

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นแนวทางสร้างความแข็งแกร่งในจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างสมบูรณ์

เป้าประสงค์	กลยุทธ์ของการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู
1. คณะครูศาสตร์และโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูเป็นต้นแบบ เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูแก่นักศึกษาครูในทุกชั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2. ผู้บริหารสถาบันผลิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏและโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างมุ่งมั่น 3. นักศึกษาวิชาชีพครูฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยจิตวิญญาณของผู้ประกอบวิชาชีพครูและมีจิตวิญญาณความเป็นครูที่มีอัตลักษณ์	1. พัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสู่การปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สะท้อนจิตวิญญาณความเป็นครู 2. ปรับปรุงระบบและกลไกการบริหารงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้สมบูรณ์พร้อมในจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา 3. ออบแบบสร้างสรรค์รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูแก่นักศึกษาครูอย่างมีอัตลักษณ์ 4. พัฒนาระบบสารสนเทศผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การนิเทศ ที่ส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 4 ปรับปรุงระบบและกลไกการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จิตวิญญาณความเป็นครูทั้งในและนอกสถาบันผลิตครู

เป้าประสงค์	กลยุทธ์ของการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู
1. มีระบบและกลไกในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จิตวิญญาณความเป็นครูภายใต้อัตลักษณ์สวนสุนันทา ประชาคมอาเซียน และสู่สากลที่มีคุณภาพ 2. มีกิจกรรมสร้างสรรค์ในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูที่เหมาะสมกับยุคสมัย และอาชีพครู 3. นักศึกษามีความสุขในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกสถาบันผลิตครู	1. ปรับปรุงระบบและกลไกการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จิตวิญญาณความเป็นครู ให้เอื้อต่อการประกอบวิชาชีพครูของนักศึกษาครูภายใต้อัตลักษณ์สวนสุนันทา ประชาคมอาเซียนและสู่สากล 2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูทั้งในและนอกสถาบันผลิตครูเหมาะสมกับยุคสมัยและอาชีพครู 3. ส่งเสริมให้มีการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูและพัฒนาครูมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาอย่างมีความสุข

3.3 ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การประเมินกลยุทธ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ปรากฏผล ดังนี้

ตาราง 9 การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพ

ข้อที่	รายการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู	ความเหมาะสม		ความหมาย
		\bar{x}	S.D.	
1	ความสอดคล้องของกลยุทธ์กับองค์ประกอบการกำหนดกลยุทธ์	4.20	0.68	มาก
2	ความเหมาะสมของกลยุทธ์กับการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครู	4.53	0.52	มากที่สุด
3	ความเป็นไปได้ของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในการจัดทำโครงการและกิจกรรมพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครู	4.33	0.61	มาก
4	ความเป็นประโยชน์ต่อการผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู	4.60	0.51	มากที่สุด
	รวม	4.41	0.52	มาก

จากตาราง 9 จากการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.41$, S.D.=0.52) หากพิจารณาเป็นรายข้อ มีกลยุทธ์เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ความเป็นประโยชน์ต่อการผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู ($\bar{x}=4.60$, S.D.=0.51) ความเหมาะสมของกลยุทธ์กับการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครู ($\bar{x}=4.53$,